

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Zamościu im. Szymona Szymonowica

dr Marek Gąska

Kierunek Politologia, specjalność: polityka bezpieczeństwa i reagowanie kryzysowe

Studia zawodowe stacjonarne. Rok akademicki 2009/2010

Semestr letni wykłady 30, ćwiczenia 30 godz. □ Forma zaliczenia egzamin ustny

KONCEPCJA REALIZACJI PRZEDMIOTU TEORIA BEZPIECZEŃSTWA

Cele przedmiotu:

- Studenci powinni znać i rozumieć kategorie bezpieczeństwa,
- Znać opis i interpretację zjawisk towarzyszących bezpieczeństwu,
- Umieć dokonywać analizy i oceny przyczynowo-skutkowej procesów zachodzących w obszarze bezpieczeństwa

Treści programowe:

1. Podstawy wiedzy o bezpieczeństwie. Geneza, cele i treści bezpieczeństwa. 2. Tradycyjne i współczesne pojęcie bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego. 3. Typologia bezpieczeństwa narodowego. 4. Kryteria bezpieczeństwa państwa. 5. Doktrynalne i instytucjonalne przesłanki bezpieczeństwa. 6. Znaczenie ideologicznych, religijnych i narodowościowych czynników teorii bezpieczeństwa. 7. Ewolucja poglądów na rolę mocarstw w kształtowaniu bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego. 8. Koncepcje bezpieczeństwa wybranych państw. 9. Modele bezpieczeństwa w stosunkach międzynarodowych. 10. Prognoza rozwoju bezpieczeństwa: uniwersalistyczna, ogólnoeuropejska, euroatlantycka.

Metody dydaktyczne: wykład z elementami prezentacji, prezentacja multimedialna, ćwiczenia, konsultacje.

Wykłady z tego przedmiotu obejmują zagadnienia kształtujące współczesną teorię bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego. Studenci zostaną zapoznani z rozumieniem pojęcia i typologią bezpieczeństwa we współczesnych stosunkach międzynarodowych. Zostanie dokonane rozróżnienie między bezpieczeństwem narodowym i międzynarodowym. Przedstawione zostaną podstawowe pojęcia związane z bezpieczeństwem: polityka bezpieczeństwa, doktryna, strategia, interes narodowy w dziedzinie bezpieczeństwa. Uwypuklony zostanie dynamizm bezpieczeństwa jako proces. Zostaną omówione takie pojęcia jak subiektywizm postrzegania i względność bezpieczeństwa.

Przedstawione zostaną doktrynalne i instytucjonalne przesłanki bezpieczeństwa. Znaczenie ideologicznych, religijnych i narodowościowych czynników teorii bezpieczeństwa. Przedstawione zostaną bezpośrednie związki i relacje współczesnego bezpieczeństwa międzynarodowego z pokojem międzynarodowym. Pokój jako uniwersalna wartość we współczesnych stosunkach międzynarodowych. Zaprezentowane zostaną podstawowe pojęcia związane z teorią pokoju takie jak pedagogika pokoju, pokój negatywny i pozytywny, względność i subiektywizm pokoju. Zaprezentowana zostanie także problematyka kontroli zbrojeń i rozbrojenia jako środek realizacji polityki bezpieczeństwa i pokoju. Treścią wykładów będą także modele

bezpieczeństwa w stosunkach międzynarodowych. Ewolucja poglądów na rolę mocarstw w kształtowaniu bezpieczeństwa międzynarodowego. Prognoza rozwoju bezpieczeństwa: uniwersalistyczna, ogólnoeuropejska, euroatlantycka. Ponadto zostaną zaprezentowane środki osiągania celów polityki bezpieczeństwa narodowego. Przedstawione zostaną także koncepcje bezpieczeństwa narodowego wybranych krajów, kontynentów i organizacji międzynarodowych.

Przedstawione zostaną kryteria bezpieczeństwa państwa w stosunkach międzynarodowych.

Wskazówki metodyczne

Tematyka wykładów i ćwiczeń nie powtarza się i obie te formy mają względem siebie charakter komplementarny. Ćwiczenia traktuje się jako płaszczyznę zajmowania się zagadnieniami natury szczegółowej, dyskusowania określonych problemów w oparciu o przeczytane lektury, analizę aktów prawa międzynarodowego, analizę dokumentów dotyczących bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego, a także prezentacja własnych opracowań. Po każdym wykładzie, jak również ćwiczeniach student otrzyma konspekt z tematem zajęć, zagadnieniami omawianymi bądź zalecanymi do samodzielnego studiowania, a także wykaz literatury uzupełniającej.

W czasie semestru studenci zobowiązani są do zaliczenia jednego kolokwium oraz napisania pracy. Tematem pracy będzie opracowanie jednego z zagadnień będących przedmiotem wykładu.

Ćwiczenia zaliczane będą na podstawie obecności i aktywności studentów oraz prezentacji – co najmniej dwóch – własnych opracowań.

Wykaz środków i pomocy dydaktycznych:

Projektor pisma, materiały poglądowe na foliach, rzutnik multimedialny, artykuły z czasopism naukowych, materiały i dokumenty

Program tematyczny do przedmiotu teoria bezpieczeństwa:

Kierunek politologia, specjalność – bezpieczeństwo państwa. Studia dzienne zawodowe semestr IV, I rok studiów II

Lp.

Temat

Godz.

Wykład

Ćwicz.

Termin realizacji.

Osoby realizujące

Uwagi

1.

Ogólne rozumienie bezpieczeństwa i typologia bezpieczeństwa

4

4

-

2.

Paradygmat bezpieczeństwa międzynarodowego

2

-

2

3.

Bezpieczeństwo narodowe a polityka bezpieczeństwa. Charakterystyka pojęć.

4

4

-

4.

Koncepcje bezpieczeństwa wybranych krajów europejskich: a) Wielkiej Brytanii, b) Francji, c) Niemiec,

2

-

2

5.

Kryteria bezpieczeństwa państwa

2

2

-

6.

Ekonomiczny wymiar bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego

2

-

2

7.

Koncepcje bezpieczeństwa sąsiadów Polski: a) Federacji Rosyjskiej b) Ukrainy, c) Czech , d) Słowacji

3

-

3

8.

Koncepcja bezpieczeństwa Izraela

1

1

9.

Konflikty zbrojne jako skrajna forma realizacji interesów.

2

2

-

10.

Bezpieczeństwo międzynarodowe a pokój. Współczesne badania nad pokojem.

2

2

-

11.

Operacje wojskowe ONZ i UE jako instrument utrzymania pokoju i bezpieczeństwa.

2

-

2

12.

Teoretyczne koncepcje organizowania systemu bezpieczeństwa

2

2

-

13.

Regionalizacja bezpieczeństwa międzynarodowego po zimnej wojnie

4

2

2

14.

Instytucjonalizacja bezpieczeństwa europejskiego.

1

1

-

15.

Europejska polityka bezpieczeństwa i obrony.

2

-

2

16.

Wspólnota atlantycka

2

2

-

17.

Wspólnota Niepodległych Państw

2

-

2

18.

Bezpieczeństwo globalne w warunkach transformacji ładu międzynarodowego.

1

1

-

19.

Globalna koncepcja bezpieczeństwa USA

2

2

-

20.

Koncepcja bezpieczeństwa Chińskiej Republiki Ludowej, Indii, Brazylii i Japonii, Turcji.

3

-

3

21.

Wpływ czynnika etnicznego i religijnego na bezpieczeństwo regionalne i międzynarodowe

1

-

1

22.

Bezpieczeństwo kulturowe w warunkach globalizacji procesów społecznych

2

2

23.

Bezpieczeństwo ekologiczne państw w warunkach procesów globalizacji.

2

-

2

24.

Wydatki wojskowe, uzbrojenie, handel bronią w systemie bezpieczeństwa.

2

-

2

[ ]

[ ]

25.

Kontrolna zbrojeń i rozbrojenia w systemie bezpieczeństwa

2

2

-

[ ]

[ ]

26.

Neutralność jako instrument polityki bezpieczeństwa państwa

2

2

-

27.

Międzynarodowy terroryzm zagrożeniem bezpieczeństwa

4

2

2

Razem

60

30

30

Teoria bezpieczeństwa narodowego

Nr 1

T: □ □ **Ogólne rozumienie bezpieczeństwa i typologia bezpieczeństwa.**

1. Pierwotne znaczenie etymologiczne terminu „bezpieczeństwo. Definicja słownikowa terminu „bezpieczeństwo”.
2. Ogólne definicje bezpieczeństwa.
3. Typologie bezpieczeństwa w nauce o stosunkach międzynarodowych.
4. Definicje bezpieczeństwa międzynarodowego.
5. Dynamizm bezpieczeństwa międzynarodowego.
6. Aspekty postrzegania niebezpieczeństw.
7. Bezpieczeństwo negatywne i pozytywne.
8. Bezpieczeństwo jako stan i proces.

9. Strategie zapobiegania i postępowania wobec zagrożeń.

10. Bezpieczeństwa państwa jako kategoria prawno-polityczna,

11. Bezpieczeństwo w naukach społecznych.

Literatura obowiązkowa:

-

Bezpieczeństwo narodowe i międzynarodowe u schyłku XX wieku, red. naukowa D. B. Bobrow, E. Haliżak, R. Zięba, UW, Instytut Stosunków Międzynarodowych, Warszawa 1997, ss. 3-47.

-

Bezpieczeństwo międzynarodowe po zimnej wojnie, podręcznik akademicki red. naukowa R. Zięby, Wydawnictwo Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2008, ss. 11-39.

-

Koncepcja bezpieczeństwa; Nowe myślenie, w: **Bezpieczeństwo międzynarodowe czasu przemian. Zagrożenia- koncepcje- instytucje**, pod red. R. Kuźniara i Z. Lachowskiego, PISM, Warszawa 2003, ss. 209-307.

- **Zięba R.**, Ewolucja pojmowania bezpieczeństwa w nauce o stosunkach międzynarodowych w: Instytucjonalizacja wielostronnej współpracy międzynarodowej w Europie pod red. S. Parzymiesa i R. Zięby, i J. Zając Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2004, ss. 27-58.

Literatura uzupełniająca:

- **Aron R.**, Pokój i wojna między narodami, Centrum A. Smitha, Warszawa 1995
- **Bezpieczeństwo międzynarodowe.** Teoria i praktyka, pod red. K. Żukrowskiej i M. Grącik, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Warszawa 2006, ss. 17-45. ·
- Hauser B.**,
Czytając Clausewitza. Wprowadzenie i redakcja naukowa R. Kuźniar, PISM, Warszawa 2008 ·

Kryteria

bezpieczeństwa międzynarodowego państwa. Raporty, pod red. S. Dębskiego i B. Górka-Winter, PISM, SIPRI, Warszawa 2003. ·

Małachowski W

., Bezpieczeństwo międzynarodowe i konflikty, w: Współczesne stosunki międzynarodowe, praca zbiorowa, zespół autorski, Warszawa 2008, ss. 203-235. ·

Pojęcie

bezpieczeństwa w systemie międzynarodowym, w: A. D. Rotfeld, Europejski system bezpieczeństwa in statu nascendi, PISM, Warszawa 1990, ss.11-31. ·

Stańczyk J.,

Współczesne pojmowanie bezpieczeństwa, ISP PAN, Warszawa 1996. ·

Zięba R

., Pojęcie i istota bezpieczeństwa państwa w stosunkach międzynarodowych, Sprawy Międzynarodowe 1989, nr 10, ss. 49-70. ·

Zięba R

., Teoria ogólna bezpieczeństwa państwa w stosunkach międzynarodowych, w: Stosunki międzynarodowe w XXI wieku. Księga jubileuszowa z okazji 30- lecia ISM UW, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2006, ss. 935-953.

T. Paradygmat bezpieczeństwa międzynarodowego.

1. Doświadczenia z badania bezpieczeństwa w latach zimnej wojny. Teoria realistyczna.
2. Nowe rodzaje ryzyka dla bezpieczeństwa międzynarodowego po zimnej wojnie.
3. Środki i metody kształtowania bezpieczeństwa międzynarodowego po zimnej wojnie. Teoria neoliberalna.
4. Dialektyka regionalizacji i globalizacji bezpieczeństwa międzynarodowego.

Literatura obowiązkowa:

- Bezpieczeństwo narodowe i międzynarodowe u schyłku XX wieku, red. naukowa D. B. Bobrow, E. Haliżak, R. Zięba, UW, Instytut Stosunków Międzynarodowych, Warszawa 1997, ss. 3-75
- Bezpieczeństwo międzynarodowe po zimnej wojnie, podręcznik akademicki red. naukowa R. Zięby, Wydawnictwo Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2008, ss. 11-39.
- Koncepcja bezpieczeństwa; Nowe myślenie, w: Bezpieczeństwo międzynarodowe czasu przemian. Zagrożenia- koncepcje- instytucje, pod red. R. Kuźniara i Z. Lachowskiego, PISM, Warszawa 2003, ss. 209-307.

Literatura uzupełniająca:

-
Aron R., Pokój i wojna między narodami, Centrum A. Smitha, Warszawa 1995

· Bezpieczeństwo międzynarodowe. Teoria i praktyka, pod red. K. Żukrowskiej i M. Grącik, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Warszawa 2006, ss. 17-45.

· Kryteria bezpieczeństwa międzynarodowego państwa. Raporty, pod red. S. Dębskiego i B. Górka-Winter, PISM, SIPRI, Warszawa 2003.

· Stańczyk J., Współczesne pojmowanie bezpieczeństwa, ISP PAN, Warszawa 1996.

· Zięba R., Pojęcie i istota bezpieczeństwa państwa w stosunkach międzynarodowych, Sprawy Międzynarodowe 1989, nr 10, ss. 49-70.

- Zięba R., Teoria ogólna bezpieczeństwa państwa w stosunkach międzynarodowych, w: Stosunki międzynarodowe w XXI wieku. Księga jubileuszowa z okazji 30- lecia ISM UW, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2006, ss. 935-953.

Nr 3

T. Bezpieczeństwo narodowe, a polityka bezpieczeństwa. Charakterystyka pojęć.

1. Bezpieczeństwo narodowe (państwowe). Ewolucja treści bezpieczeństwa narodowego.
2. Polityka bezpieczeństwa.
2. Strategia bezpieczeństwa.
3. Doktryna bezpieczeństwa.
4. Strategia wojskowa.
5. Interes narodowy w zakresie bezpieczeństwa.
6. Wzrost zakresu przedmiotowego bezpieczeństwa państwa.

7. Skala wartości podlegających ochronie.
8. Dynamizm bezpieczeństwa.
9. Subiektywizm postrzegania bezpieczeństwa.
10. Względność bezpieczeństwa.
11. Rozszerzenie zakresu przestrzennego bezpieczeństwa.

Literatura obowiązkowa:

- Bezpieczeństwo narodowe i międzynarodowe u schyłku XX wieku, red. naukowa D. B. Bobrow, E. Haliżak, R. Zięba, UW, Instytut Stosunków Międzynarodowych, Warszawa 1997, ss. 3-75
- Bezpieczeństwo międzynarodowe po zimnej wojnie, podręcznik akademicki red. naukowa R. Zięby, Wydawnictwo Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2008, ss. 11-39.
- Koncepcja bezpieczeństwa; Nowe myślenie, w: Bezpieczeństwo międzynarodowe czasu przemian. Zagrożenia- koncepcje- instytucje, pod red. R. Kuźniara i Z. Lachowskiego, PISM, Warszawa 2003, ss. 209-307.
- Rutkowski C., Podstawowe pojęcia z dziedziny bezpieczeństwa i obronności państwa, Myśl Wojskowa 1996, nr 2, ss. 11-37.
- Stemplowski R., Horyzont poznawczy i polityczny pojęcia „bezpieczeństwo państwa”, w: Bezpieczeństwo międzynarodowe czasu przemian. Zagrożenia- koncepcje- instytucje, pod red. R. Kuźniara i Z. Lachowskiego, PISM, Warszawa 2003, ss. 253-259.

Literatura uzupełniająca:

- **Aron R.**, Pokój i wojna między narodami, Centrum A. Smitha, Warszawa 1995
- **Parlamentarny** nadzór nad sektorem bezpieczeństwa. Zasady, mechanizmy i praktyki, Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 2004

- Bezpieczeństwo międzynarodowe. Teoria i praktyka, pod red. K. Żukrowskiej i M. Grącik, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Warszawa 2006, ss. 17-45. · Gaddis J. L., (przełożył P. Ostaszewski), Strategie powstrzymywania. Analiza polityki bezpieczeństwa narodowego Stanów Zjednoczonych w okresie zimnej wojny, Książka i Wiedza, Warszawa 2007. · Kryteria bezpieczeństwa międzynarodowego państwa. Raporty, pod red. S. Dębskiego i B. Górka-Winter, PISM, SIPRI, Warszawa 2003. · Międzynarodowe czynniki bezpieczeństwa Polski pod red. A. D. Rotfelda, PWN, Warszawa 1986. · Polska między wschodem a zachodem, wyd. Adam Marszałek, Toruń 2008. W kręgu myśli politycznej, t. I i w Kręgu polityki zagranicznej T. II · Rutkowski C., Przegląd strategiczny jako narzędzie polityki, Dom Wydawniczy ELIPSA, Warszawa 2003. · Stańczyk J., Współczesne pojmowanie bezpieczeństwa, ISP PAN, Warszawa 1996. · Stefanowicz J., Bezpieczeństwo współczesnych państw, Warszawa 1984. · Zięba R., Pojęcie i istota bezpieczeństwa państwa w stosunkach międzynarodowych, Sprawy Międzynarodowe 1989, nr 10, ss. 49-70. · Zięba R., Teoria ogólna bezpieczeństwa państwa w stosunkach międzynarodowych, w: Stosunki międzynarodowe w XXI wieku. Księga jubileuszowa z okazji 30- lecia ISM UW, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2006, ss. 935-953.

Nr 4

T: Koncepcje bezpieczeństwa wybranych krajów europejskich

1. Koncepcja bezpieczeństwa Wielkiej Brytanii

1.1. Brytyjska polityka zagraniczna i obronna.

1.2. Ewolucja koncepcji bezpieczeństwa

1.3. Główne dokumenty programowe

1.4. Nowe elementy w koncepcji bezpieczeństwa: idea „dyplomacji obronności”.

Literatura obowiązkowa:

- **Bezpieczeństwo narodowe** i międzynarodowe u schyłku XX wieku, red. naukowa D. B. Bobrow, E. Haliżak, R. Zięba, UW, Instytut Stosunków Międzynarodowych, Warszawa 1997, ss. 269-284.
- **Bezpieczeństwo międzynarodowe** po zimnej wojnie, podręcznik akademicki red. naukowa R. Zięby, Wydawnictwo Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2008, ss. 83-104.

Literatura uzupełniająca

- **Bezpieczeństwo polityczne i wojskowe**, red. i opracowanie A. Ciupiński K. Malak, AON, Warszawa 2004, ss. 198-206.
- **Polityka bezpieczeństwa i siły zbrojne Wielkiej Brytanii**, „Studia i Materiały” 1995, MON. Warszawa 1995, nr 18.

2. Koncepcja bezpieczeństwa Francji

2. 1. Strategia państwowa V Republiki (Charles'a de Gaulle'a).

2. 2. Główne kierunki francuskiej polityki bezpieczeństwa:

- a) dokumenty programowe,
- b) redefinicja bezpieczeństwa.

2.3. Ewolucja koncepcji bezpieczeństwa.

Literatura obowiązkowa:

- **Bezpieczeństwo** narodowe i międzynarodowe u schyłku XX wieku, red. naukowa D. B. Bobrow, E. Haliżak, R. Zięba, UW, Instytut Stosunków Międzynarodowych, Warszawa 1997, ss. 255-268.

· **Bezpieczeństwo międzynarodowe po zimnej wojnie, podręcznik akademicki red.** naukowa R. Zięby, Wydawnictwo Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2008, ss. 105-121. ·

Kuźniar R.,

Polityka i siła. Studia strategiczne – zarys problematyki, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2005, ss. 189-197. ·

Konstytucja Francji □

Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 1997

Literatura uzupełniająca:

- **Bezpieczeństwo polityczne i wojskowe**, red. i opracowanie A. Ciupiński K. Malak, AON, Warszawa 2004, ss. 207-223

· **Dominik E.**, Charles de Gaulle: polityk i wizjoner, Wydawnictwo TRIO, Warszawa 2001. ·
Kurski J., Pokój z widokiem na historię. Biografia intelektualna Raymonda Arona, Warszawa 2002. ·
Kitler W., Obrona narodowa Francji, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 1997.

3. Koncepcja bezpieczeństwa Niemiec

3. 1. Problemy bezpieczeństwa Niemiec u schyłku lat. 90. Pogodzenie polityki gospodarczej z polityką bezpieczeństwa.

3. 2. Dokumenty programowe.

3. 3. Program reformy Bundeswery.

3. 4. Ewolucja koncepcji bezpieczeństwa:

a) cele polityki bezpieczeństwa Niemiec,

b) Niemcy jako Zivilmacht,

c) Niemcy jako Handelsstaat.

Literatura obowiązkowa:

- **Bezpieczeństwo** narodowe i międzynarodowe u schyłku XX wieku, red. naukowa D.

B. Bobrow, E. Halizak, R. Zięba, UW, Instytut Stosunków Międzynarodowych, Warszawa 1997, ss. 245-253.

· **Bezpieczeństwo międzynarodowe po zimnej wojnie, podręcznik akademicki red. naukowa R. Zięby**, Wydawnictwo Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2008, ss. 122-146.

Literatura uzupełniająca:

- **Bezpieczeństwo polityczne i wojskowe**, red. i opracowanie A. Ciupiński K. Malak, AON, Warszawa 2004, ss. 224-236.

- **Cymek T.**, Reforma Bundeswery 2000-2001. Kontynuacja zaangażowania Niemiec w międzynarodowe struktury wojskowe, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2003.

- **Jacobson H., A.**, Imperatyw pokoju. Polityka i wojna w XX wieku, Wydawnictwo Poznańskie, Poznań 2000.

- **Bezpieczeństwo polityczne i wojskowe**, red. i opracowanie A. Ciupiński K. Malak, AON, Warszawa 2004, ss. 237-246.

· **Medeński M., Pietrzak P.**, Polityka bezpieczeństwa Niemiec w świetle zagrożeń terroryzmu międzynarodowego. Ewolucja i perspektywy, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2003.

4. Koncepcja bezpieczeństwa Republiki Włoskiej

1. Obszary i priorytety polityki bezpieczeństwa
2. Realizacja polityki bezpieczeństwa narodowego. Dyplomacja wojskowa.
3. Udział sił policyjnych i wojskowych w formacjach międzynarodowych

Literatura obowiązkowa

Nr 5

T. Kryteria bezpieczeństwa państwa

1. Kryteria bezpieczeństwa militarnego państwa.

2. Kryteria bezpieczeństwa ekonomicznego państwa.

3. Kryteria bezpieczeństwa energetycznego państwa.
4. Kryteria bezpieczeństwa ekologicznego państwa.
5. Kryteria bezpieczeństwa społecznego państwa.
6. Kryteria bezpieczeństwa prawnego państwa.
7. Kryteria bezpieczeństwa politycznego państwa.
8. Kryteria bezpieczeństwa publicznego państwa.
9. Kryteria bezpieczeństwa informatycznego i informacyjnego państwa.
10. Kryteria bezpieczeństwa państwa a system światowy.
11. Zasoby ludzkie w sektorze bezpieczeństwa.
12. Nadzorowanie polityki bezpieczeństwa.
13. Konceptualny, przyszłościowy model bezpieczeństwa państwa.

Literatura obowiązkowa

- **Kryteria** bezpieczeństwa międzynarodowego państwa. Raporty, pod red. S. Dębskiego i B. Górka-Winter, PISM, SIPRI, Warszawa 2003. · **Zięba R.**, Teoria ogólna bezpieczeństwa państwa w stosunkach międzynarodowych, w: Stosunki międzynarodowe w XXI wieku. Księga jubileuszowa z okazji 30- lecia ISM UW, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2006, ss. 935-953.
- **Pietraś M.**, Bezpieczeństwo ekologiczne w Europie. Studium politologiczne, Wydawnictwo UMCS, Lublin 2000.
- **Polska** polityka bezpieczeństwa, 1989-2000, pod red. R. Kuźniara, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2001.
- **Strategia** bezpieczeństwa narodowego RP z 8 września 2007 r.

Literatura uzupełniająca:

- **Karpiński A.**, Czy Polska ma szansę rozwoju, Książka i Wiedza 1987
- **Międzynarodowe** czynniki bezpieczeństwa Polski , pod red. A. D. Rotfelda, PWN, Warszawa 1986.
- **Parlamentarny** nadzór nad sektorem bezpieczeństwa. Zasady, mechanizmy i praktyki, Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 2004
- **Raport** o stanie bezpieczeństwa państwa- aspekty zewnętrzne, PISM, Warszawa 1995.

Nr 6

T: □ Ekonomiczny wymiar bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego

1. Współzależność i rozłączność pojęć: ekonomia i bezpieczeństwo.
2. Gospodarka światowa a bezpieczeństwo międzynarodowe.
3. Ekonomiczne uwarunkowania bezpieczeństwa narodowego.
4. Handel międzynarodowy a bezpieczeństwo narodowe.

a) geoekonomika a geopolityka,

b) tożsamość polityczna a bezpieczeństwo narodowe

1. Ekonomiczne aspekty strategii powstrzymywania
2. Bezpieczeństwo energetyczne.

Literatura obowiązkowa:

- **Bezpieczeństwo narodowe i międzynarodowe u schyłku XX wieku**, red. naukowa D. B. Bobrow, E. Haliżak, R. Zięba, UW, Instytut Stosunków Międzynarodowych, Warszawa 1997, ss. 77-100.
- **Księżopolski K. M.**, Ekonomiczne zagrożenia bezpieczeństwa państw. Metody i środki przeciwdziałania, Warszawa 2004.
- **Karpiński A.**, □ **Czy Polska ma szansę rozwoju, Książka i Wiedza 1987**
- **Rozszerzona Unia Europejska i jej wschodni sąsiedzi. Pierwsze doświadczenia**

współpracy, red. naukowa E. Teichmann M. A. Weresa, SGH, Warszawa 2005.

· **Kuźniar R.**, Polityka i siła. Studia strategiczne – zarys problematyki, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2005, ss. 139-145. · **Bezpieczeństwo**

międzynarodowe

Teoria i praktyka, pod red. K. Żukrowskiej i M. Grącik, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Warszawa 2006, ss. 79-136

Literatura uzupełniająca

: ·

Kryteria

bezpieczeństwa międzynarodowego państwa. Raporty, pod red. S. Dębskiego i B. Górka-Winter, PISM, SIPRI, Warszawa 2003

Nr 7

T: Koncepcje bezpieczeństwa sąsiadów Polski

1. □ Koncepcja bezpieczeństwa Federacji Rosyjskiej

1. 1. Rewizja doktryny radzieckiej i problemy ze sformułowaniem nowej doktryny wojskowej Federacji Rosyjskiej. (Projekty doktryn wojskowych z lat 190-1992).

1. 2. Rosyjska doktryna wojskowa z 2 listopada 1993 r.

1. 3. Wizje bezpieczeństwa narodowego w dokumentach programowych z lat 1993- 2003.

1. 4. Rosyjskie interesy bezpieczeństwa w Europie Środkowej:

1.
  1. niezmiennosc celow mocarstwowych,
  2. rosyjskie stanowisko wobec rozszerzenia NATO
  3. znaczenie czynnika ukraińskiego,
  4. utrata tradycyjnej domeny wpływów.

Literatura obowiązkowa:

- **Bezpieczeństwo** narodowe i międzynarodowe u schyłku XX wieku, red. naukowa D. B. Bobrow, E. Haliżak, R. Zięba, UW, Instytut Stosunków Międzynarodowych, Warszawa 1997, ss. 215-244.

· **Bezpieczeństwo międzynarodowe po zimnej wojnie, podręcznik akademicki** red. naukowa R. Zięby, Wydawnictwo Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2008, ss. 62-82. ·

Kuźniar R.,

Polityka i siła. Studia strategiczne – zarys problematyki, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2005, ss. 89-115. ·

Śmigielski R.,

Osierocona armia, założenia polityki obronnej oraz Siły Zbrojne Federacji Rosyjskiej w latach 1992-2004, Wydawnictwo Trio, Warszawa 2006, ss. 83-192, 322-324, 410-412. ·

Konstytucja Federacji Rosyjskiej,

Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 2000.

Literatura uzupełniająca:

- **Bezpieczeństwo polityczne i wojskowe**, red. i opracowanie A. Ciupiński K. Malak, AON, Warszawa 2004, ss. 246-258

· **Topolski I.,** Siła militarna w polityce zagranicznej Federacji Rosyjskiej, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie –Skłodowskiej, Lublin 2004. · **Malak K.,**

po rozszerzeniu Unii Europejskiej, pod red. M. Krzysztofowicza, Warszawa 2005. ·

Unia Europejska- Białoruś, w:

Unia Europejska a państwa Europy Wschodniej, Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 2008, ss. 141-182. ·

Zieliński J.

, Systemy konstytucyjne Łotwy, Estonii i Litwy, Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 2000

□□ **3. Koncepcja bezpieczeństwa Republiki Ukrainiejskiej.**

1. Polityka bezpieczeństwa Republiki Ukrainiejskiej. 2. Porozumienia NATO—Ukraina. 3. Dokumenty programowe.

Literatura obowiązkowa:

- **Bezpieczeństwo polityczne i wojskowe**, red. i opracowanie A. Ciupiński K. Malak, AON, Warszawa 2004, ss. 173-198, 277-287

- **Konstytucja Ukrainy**, Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 1999.
- **Tymkiw J.**, Koncepcje polityki zagranicznej i bezpieczeństwa Ukrainy, w: Ukraina w stosunkach międzynarodowych, pod red. M. Pietrasia i T. Kapuśniaka, Wydawnictwo UMC-S, Lublin 2007, ss.-109-127.
- **Topolski I.**, Pozycja militarna Ukrainy, w: Ukraina w stosunkach międzynarodowych, pod red. M. Pietrasia i T. Kapuśniaka, Wydawnictwo UMC-S, Lublin 2007, ss. 156-179.
- **Onyszkiewicz J.**, Ukraina a NATO i Bezpieczeństwo międzynarodowe czasu przemian. Zagrożenia- koncepcje- instytucje, pod red. R. Kuźniara i Z. Lachowskiego, PISM, Warszawa 2003, ss. 447-465.
- **Polska i Ukraina w procesach bezpieczeństwa europejskiego**, red. naukowa W. Gizicki A. Podraza, Lublin 2007.

- **Stosunki międzynarodowe.** Dokumenty i materiały 1989-2000. Wybór tekstów źródłowych i materiałów, wybór i redakcja i opracowanie Z. Leszczyński A. Koseski, WSH w Pułtusk, Pułtusk 2001.

Literatura uzupełniająca: · **Kapuśniak T.**, Ukraina jako obszar wpływów międzynarodowych po zimnej wojnie, Warszawa-Lublin 2008. ·

Polska i Ukraina w nowej Europie

. Materiały z konferencji naukowej, Warszawa, 16-17 listopada 1992, PISM, Warszawa 1993. ·

Unia Europejska- Ukraina, w:

Unia Europejska a państwa Europy Wschodniej, Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 2008, ss. 98-141. ·

Zieliński J

., Siły Zbrojne sąsiadów Polski, Wydawnictwo Bellona, Warszawa 1993

Nr 8

Koncepcja bezpieczeństwa Izraela

1. Kompetencje organów państwa w zakresie bezpieczeństwa narodowego. 2. Główne elementy przestrzeni bezpieczeństwa państwa Izrael. 3. Wpływ innych elementów na strefę bezpieczeństwa państwa Izrael. 4. Amerykańska pomoc wojskowa i ekonomiczna dla Izraela. 5. Stosunki Izraela z państwami sąsiednimi i Autonomią Palestyńską. 6. Rola Izraela w Bliskowschodnim procesie pokojowym.

Literatura obowiązkowa:

· **Bożyk S.**, System konstytucyjny Izraela, Wydawnictwo Sejmowe, , Warszawa 2002. ·
Kącki Cz., Izrael, Jego wpływ na rozwój sytuacji w regionie Bliskiego
Wschodu, AON, Warszawa 2002. · **Konstytucja**

państwa Izrael

, Wydawnictwo Sejmowe , Warszawa 2001. ·

Izidorczyk M., Polityka bezpieczeństwa Izraela, w:
Współczesny Izrael

,
red. naukowa prof. dr hab. K. A. Wojtaszczyk, Warszawa
2001. ·

Wojtaszczyk K.

A

., System polityczny Izraela, w: Współczesny Izrael

,
red. naukowa prof. dr hab. K. A. Wojtaszczyk, Warszawa
2001. ·

Malinowska I.,

Organy ochrony prawnej, w: Współczesny Izrael

,
red. naukowa prof. dr hab. K. A. Wojtaszczyk, Warszawa
2001.

Literatura uzupełniająca:

·

Bensimon D., Errera E

., Żydzi i Arabowie. Historia współczesnego Izraela, Wydawnictwo CYKLADY, Warszawa 2000.

·

Cramer R. B.,

Dlaczego Izrael przegrał, Jeden Świat, Warszawa 2006. ·

Corm G.,

Bliski wschód w ogniu

·

Oblicza konfliktu 1956-2003, Wydawnictwo Akademickie Dialog Warszawa 2003. ·

Fastyn., B

„Jan Paweł II wobec konfliktu izraelsko-palestyńskiego, Dom Wydawniczy ELIPSA, Warszawa 2004.

Państwo Izrael.

Analiza politologiczno-prawna, praca zbiorowa pod red. E. Rudnik, Wydawnictwo Trio, Warszawa 2006

Warschawski M.,

Izrael i polityka planowego zniszczenia, Instytut Wydawniczy Książka i Prasa, Warszawa 2008.

Żydzi. Istota i charakter narodu,

A. Hertzberg, A. Hirt-Manheimer, MADA, Warszawa 2001

Nr 9

T: Konflikty zbrojne jako skrajna forma realizacji interesów.

1. Definicja pojęcia: kryzys, wojna, konflikt zbrojny, interwencja zbrojna. 2. Pojęcie konfliktu zbrojnego i wojny w prawie i stosunkach międzynarodowych. 3. Wojny i konflikty zbrojne na przełomie XIX i XX wieku do II wojnie światowej. 4. Konflikty zbrojne w okresie zimnej wojny. 5. Geografia konfliktów zbrojnych na przełomie XX i XXI wieku. 6. Wojna w Zatoce – „dwie wojny” wg. A. Tofflera. 7. Irak – 2003., wojna hegemoniczna (wg. R. Kuźniara) 8. Irak -2003, metoda opisu konfliktu zbrojnego (wg. B. Balcerowicza). 9. Prognostyczne badanie zjawisk konfliktogennych.

Literatura obowiązkowa

- **Calvocoressi P.**, Polityka międzynarodowa 1945-2000, Książka i Wiedza, Warszawa 2002, ss. 344-447, 478-492, 506-512.
- **Cesarz Z., Stadtmüller E.**, Problemy polityczne współczesnego świata, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2002, ss. 75-104.
- **Cziomer E., Zyblikiewicz L. W.**, Zarys współczesnych stosunków międzynarodowych, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa-Kraków 2001, ss. 203-219.
- **Czapliński W., Wyrozumska A.**, Prawo międzynarodowe publiczne. Zagadnienia systemowe, C. H. Beck, wyd. II, zmienione i uaktualnione, Warszawa 2004, s. 678-740.
- **B. Balcerowicz**, Aspekty strategiczne wojny z Irakiem, Rocznik Strategiczny 2003/2004.
- **Bloch J. G.**, Przyszła wojna pod względem technicznym, ekonomicznym i politycznym, PISM Warszawa 2005.
- **Bitwy**. 100 największych bitew w dziejach świata. Od Kadesz do zdobycia Bagdadu. Trzy tysiące lat sztuki wojennej, Paolo Cau, wstęp Nicola Labanca, ARKADY, Warszawa 2006.
- **Jordan D., Dzieje II wojny światowej**. Kompletny przewodnik po największym konflikcie zbrojnym XX wieku, BELLONA, Warszawa 2008.

- **Carl von Clausewitz**, O wojnie, wydanie współczesne.
- **Cawthorne N.**, 100 największych dowódców, Świat Książki, Warszawa 2008.
- **Heisbourg F.**, Wojny. Prognozy XXI wieku, Prószyński i S-ka, Warszawa 1998.
- **Howard M.**, Wojna w dziejach Europy, Ossolineum, Wrocław 2007.
- **Trzeciński K.**, Wojny w Liberii i Sierra Leone, Wydawnictwo Akademickie Dialog, Warszawa 2002.

- **Waldenberg M.**, Rozbicie Jugosławii: od separacji Słowenii do wojny kosowskiej, Warszawa, Scholar 2003.
- **Walzer M.**, Spór o wojnę, Warszawskie Wydawnictwa Literackie MUZA S.A., Warszawa 2006.
-
- **Zarys** dziejów Afryki i Azji. Historia konfliktów 1869-2000, praca zbiorowa pod red. nauk. A. Bartnickiego, wyd. II poprawione i rozszerzone, Książka i Wiedza 2000.
- **Zbrojne** konflikty i spory międzynarodowe u progu XXI wieku. Analiza problemów i studia przypadków, praca zbiorowa pod red. naukową W. Malendowskiego, Atla 2, Warszawa 2003.
- **Ziółkowski B.**, Konflikty zbrojne we współczesnej Afryce. Stan obecny na tle historycznym-zarys, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2002.

· **R. Kuźniar**, Irak 2003- pierwsza wojna hegemoniczna nowej ery, w: Polityka i siła. Studia strategiczne- zarys problematyki, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2005, ss. 295-310. · **R. Kuźniar**, Strategie reagowania kryzysowego, w: Polityka i siła. Studia strategiczne- zarys problematyki, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2005, ss. 239-264. ·

Malendowski W.,

Nowa jakość konfliktów zbrojnych na przełomie XX i XXI wieku. Przyczyny –uwarunkowania, w:

Zbrojne

konflikty i spory międzynarodowe u progu XXI wieku. Analiza problemów i studia przypadków, praca zbiorowa pod red. naukową W. Malendowskiego, Atla 2, Warszawa 2003, ss. 17-48. ·

Kukułka J.,

Historia współczesna stosunków międzynarodowych 1945-2000 Wydawnictwo Naukowe „Scholar”, Warszawa 2003, ss. 84-100, 125-134, 149-180, 357-370, 420-450, 650-673, 841-867. ·

Kukułka J

., Zaspokajanie potrzeb i rozwiązywanie konfliktów w stosunkach międzynarodowych, w: Stosunki międzynarodowe. Geneza, struktura, dynamika, pod red. E. Haliżaka, R. Kuźniara, Wyd. UW, Warszawa 2001, (rozdz. X), s. 243-259. ·

Świat po wielkiej wojnie

1945-2004 (rozdział 17.) i Przyszłość zachodniej sztuki wojennej (epilog), w: Historia sztuki wojennej. Od starożytności do czasów współczesnych, Książka i Wiedza, pod red. G. Parkera,

Warszawa 2008, ss. 392-468

Literatura uzupełniająca

: ·

Irak.

Dylematy amerykańskiej Interwencji, pod red. W. Dzielskiego i W., Michnika, Księgarnia Akademicka, Kraków 2007

·
·

Koziej S

., Międzynarodowe kampanie i operacje bezpieczeństwa, w: Między piekłem a rajem: szare bezpieczeństwo na progu XXI wieku, Wydawnictwo Adam Marszałek,, Toruń 2006, ss. 170-211. ·

Kisielewski T. A.,

Wojna imperium. Większy Bliski Wschód w amerykańskiej wojnie z terroryzmem, Wydawnictwo Sprawy Polityczne, Elbląg 2008.

·

Laitenberg M.,

Wojny i konflikty w latach 1945-2000: ofiary śmiertelne, w: Bezpieczeństwo międzynarodowe czasu przemian. Zagrożenia- koncepcje- instytucje, pod red. R. Kuźniara i Z. Lachowskiego, PISM, Warszawa 2003, ss. 153-208.

·

Oblicza konfliktów

. Zbiór analiz i studia przypadków, pod red. J. J. Piątka R. Podgórzeńskiej, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2008. ·

Münkler H.,

Wojny naszych czasów, Wydawnictwo WAM, Kraków 2004. ·

Mazurkiewicz P.,

Przemoc w polityce, Ossolineum, Wrocław 2006. ·

Pióro T.,

Wojny czasu pokoju (1945-1990), Sprawy Międzynarodowe 1998, nr 3, ss. 59-75. o

A. H. Toffler,

Wojna i antywojna

,

Warszawskie Wydawnictwo Literackie MUZA, Warszawa 1997

Nr 10

T: Bezpieczeństwo międzynarodowe a pokój. Współczesne badania nad pokojem.

1. Pokój, polityka pokoju, pedagogika pokoju.
2. Problem polisemantyczności pokoju.
3. Pokój jako szczególna (uniwersalna) wartość.
4. Pokój negatywny i pozytywny. Komponenty pokoju   pozytywnego.

5. Wymiary pokoju
6. Polityka pokoju. Aspekt siły w polityce pokoju.
7. Relacje: Bezpieczeństwo międzynarodowe a pokój.
8. Współczesne badania nad pokojem.
9. Pokój jako naturalny stan porządku międzynarodowego w nauczaniu Jan Pawła II.

Literatura Obowiązkowa:

- **Bezpieczeństwo narodowe i międzynarodowe u schyłku XX wieku**, red. naukowa D. B. Bobrow, E. Haliżak, R. Zięba, UW, Instytut Stosunków Międzynarodowych, Warszawa 1997, ss. 3-75
- **Balcerowicz B.**, Teorie, koncepcje wojny (i pokoju) po zimnej wojnie, Porządek międzynarodowy u progu XXI wieku pod red. nauk. R. Kuźniara, WUW, Warszawa 2005, w: ss. 469-485.
- **Bezpieczeństwo międzynarodowe po zimnej wojnie, podręcznik akademicki red.** naukowa R. Zięby, Wydawnictwo Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2008, ss. 11-39.
- **Koncepcja bezpieczeństwa**; Nowe myślenie, w: Bezpieczeństwo międzynarodowe czasu przemian. Zagrożenia- koncepcje- instytucje, pod red. R. Kuźniara i Z. Lachowskiego, PISM, Warszawa 2003, ss. 209-307.
- **Kuźniar R.**, Jana Pawła II wizja porządku międzynarodowego, w: Porządek międzynarodowy u progu XXI wieku pod red. nauk. R. Kuźniara, WUW, Warszawa 2005, ss. 197-224.
- **Upowszechnianie pokoju, w:** Kompendium nauki społecznej Kościoła, Wydawnictwo Jedność, Kielce 2005, ss. 321-342.

Literatura uzupełniająca:

- **Aron R.**, Pokój i wojna między narodami, Centrum A. Smitha, Warszawa 1995
- **Evans G.**, Współpraca dla pokoju, Agenda globalna na lata dziewięćdziesiąte i następne, PISM, Warszawa 1994.
- **Ghali B.**, Program dla pokoju 1995 oraz załącznik do programu dla pokoju, PISM,

Warszawa 1995.

- **Jacobson H., A.**, Imperatyw pokoju. Polityka i wojna w XX wieku, Wydawnictwo Poznańskie, Poznań 2000.

- **Parlamentarny nadzór nad sektorem bezpieczeństwa. Zasady, mechanizmy i praktyki**, Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 2004

· **Bezpieczeństwo międzynarodowe**. Teoria i praktyka, pod red. K. Żukrowskiej i M. Grącik, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Warszawa 2006, ss. 17-45. ·

Bierzanek R.,

Zapobieganie wojnom – polityczną koniecznością naszych czasów, Studia Filozoficzne 1972, nr 5, ss. 55-69. ·

Kryteria

bezpieczeństwa międzynarodowego państwa. Raporty, pod red. S. Dębskiego i B. Górka-Winter, PISM, SIPRI, Warszawa 2003. ·

Kostecki W., **Współczesne badania nad pokojem, PISM, Warszawa 1990**

·

Międzynarodowe czynniki bezpieczeństwa Polski

pod red. A. D. Rotfelda, PWN, Warszawa 1986. ·

Symonides J

., Problemy wojny i pokoju w tradycji polskiej myśli politycznej, Sprawy Międzynarodowe 1979, nr 9, ss. 7-16. ·

Stańczyk J.,

Współczesne pojmowanie bezpieczeństwa, ISP PAN, Warszawa 1996. ·

Stefanowicz J

., Bezpieczeństwo współczesnych państw, Warszawa 1984. ·

Zięba R

., Pojęcie i istota bezpieczeństwa państwa w stosunkach międzynarodowych, Sprawy Międzynarodowe 1989, nr 10, ss. 49-70. ·

Zięba R

., Teoria ogólna bezpieczeństwa państwa w stosunkach międzynarodowych, w: Stosunki międzynarodowe w XXI wieku. Księga jubileuszowa z okazji 30- lecia ISM UW, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2006, ss. 935-953.

Nr 11

T. Operacje pokojowe ONZ i UE jako instrument utrzymania pokoju i bezpieczeństwa.

1. Operacje pokojowe ONZ. 2. Operacje pokojowe UE **Literatura obowiązkowa** ·

Gągor F., i Paszkowski K., ··

Międzynarodowe operacje pokojowe w doktrynie obronnej RP, Wydawnictwo Adam Marszałek,

Toruń 1999. ·

Słomczyńska I.,

Europejska polityka bezpieczeństwa i obrony. Uwarunkowania- struktury- Funkcjonowanie, Wydawnictwo UMCS, Lublin 2007, ss. 241-342. ·

Malendowski W

., Akcje w razie zagrożenia i naruszenia pokoju oraz wobec aktów agresji. Od operacji pokojowych do sił szybkiego reagowania ONZ, w: Zbrojne konflikty i spory międzynarodowe u progu XXI wieku. Analiza problemów i studia przypadków, Atla 2, Wrocław 2003, ss. 157-180. ·

Malendowski W.,

Rola ONZ w utrzymaniu pokoju i bezpieczeństwa, w: Stosunki międzynarodowe, praca zbiorowa pod red. W. Malendowskiego i Cz. Mojsiewicza, Atla 2, Wrocław 2004, ss. 379-411.

- **Zięba R.**, Instytucjonalizacja bezpieczeństwa europejskiego. Koncepcje-struktury-funkcjonowanie, wyd. IV poprawione i rozszerzone, Wydawnictwo Naukowe „Scholar”, Warszawa 2004, ss. 169-230.

· **Zięba R.**, Europejska Polityka Bezpieczeństwa i Obrony, w: Instytucjonalizacja wielostronnej współpracy międzynarodowej w Europie pod red. S. Parzymiesa i R. Zięby, i J. Zając Wydawnictwo Naukowe Scholar , Warszawa 2004, ss. 173-200.

Literatura uzupełniająca

: ·

Koziej S

., Między piekłem a rajem: szare bezpieczeństwo na progu XXI wieku, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2006. ·

Kącki Cz

., Siły międzynarodowe do misji pokojowych, AON Warszawa 2003. ·

Międzynarodowe operacje pokojowe

. Planowanie, zadania, warunki i sposoby realizacji pod red. D. Kozerańskiego, Warszawa 2003. ·

Sokalski H

. J., Odrobina prewencji: dorobek dyplomacji prewencyjnej ONZ w Macedonii, PISM, Warszawa 2007. ·

Udział jednostek Wojska Polskiego w międzynarodowych operacjach pokojowych w latach 1975-2005. Wybrane problemy, pod red. D. Kozerańskiego, AON, Warszawa 2004.

Nr 12

T. Teoretyczne koncepcje organizowania systemu bezpieczeństwa

1. Uwarunkowania wyboru metod.

2. Przegląd klasyfikacji.

3. Idea bezpieczeństwa zbiorowego

4. Modele bezpieczeństwa w stosunkach międzynarodowych.

5. Wspólna Polityka Zagraniczna i Bezpieczeństwa w świetle teorii stosunków międzynarodowych.

Literatura obowiązkowa:

- **Bezpieczeństwo międzynarodowe.** Teoria i praktyka, pod red. K. Żukrowskiej i M. Grącik, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Warszawa 2006, ss. 47-78 i 137-171.
- **Koncepcja bezpieczeństwa;** Nowe myślenie, w: Bezpieczeństwo międzynarodowe czasu przemian. Zagrożenia- koncepcje- instytucje, pod red. R. Kuźniara i Z. Lachowskiego, PISM, Warszawa 2003, ss. 209-307.
- **Wspólna Polityka Zagraniczna i Bezpieczeństwa** w świetle teorii stosunków międzynarodowych, w: J. Starzyk wspólna Polityka zagraniczna i bezpieczeństwa Unii Europejskiej, warszawa 2001, ISM UW, ss. 23-48.

Literatura uzupełniająca:

- **Aron R.**, Pokój i wojna między narodami, Centrum A. Smitha, Warszawa 1995
- **Aleksy A.**, Teoria systemu światowego Immanuela Wallersteina oraz jej znaczenie dla teorii stosunków międzynarodowych, w: : Porządek międzynarodowy u progu XXI wieku pod red. nauk. R. Kuźniara, WUW, Warszawa 2005, ss. 589-600.
- **Bezpieczeństwo narodowe i międzynarodowe u schyłku XX wieku**, red. naukowa D. B. Bobrow, E. Haliżak, R. Zięba, UW, Instytut Stosunków Międzynarodowych, Warszawa 1997, ss. 3-75.

- **Bezpieczeństwo międzynarodowe po zimnej wojnie, podręcznik akademicki red.** naukowa R. Zięby, Wydawnictwo Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2008, ss. 11-39, 547-580.
- **Czaputowicz J.**, System czy nieład? Bezpieczeństwo europejskie u progu XXI wieku, Wydawnictwo Naukowe PWN, Centrum Stosunków Międzynarodowych, Warszawa 1998
- **Czaputowicz J.**, Bezpieczeństwo międzynarodowe po zakończeniu „zimnej wojny”, pod red. J. Czaputowicza, Zeszyty Naukowe, Collegium Civitas, Warszawa 2005.
- **Kryteria** bezpieczeństwa międzynarodowego państwa. Raporty, pod red. S. Dębskiego i B. Górka-Winter, PISM, SIPRI, Warszawa 2003.
- **Moravcsik A.**, H. J Morgenthau, Sześć zasad realizmu politycznego, ResPublica 2004, nr 3, ss. 43-69.
- **Stańczyk J.**, Współczesne pojmowanie bezpieczeństwa, ISP PAN, Warszawa 1996. ·
Zięba R., Teoria ogólna bezpieczeństwa państwa w stosunkach międzynarodowych, w: Stosunki międzynarodowe w XXI wieku. Księga jubileuszowa z okazji 30- lecia ISM UW, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2006, ss. 935-953.

Nr 13

T. Regionalizacja bezpieczeństwa międzynarodowego po zimnej wojnie

1. Europejski kompleks bezpieczeństwa. (Bezpieczeństwo państw zrzeszonych w NATO i Unii Europejskiej)
2. Bałkański kompleks niestabilności i bezpieczeństwa.
3. Bezpieczeństwo obszaru WNP.
4. Bliskowschodni kompleks niestabilności i bezpieczeństwa. Koncepcja bezpieczeństwa

Izraela.

5. Bezpieczeństwo Azji Wschodniej i Pacyfiku.

6. Bezpieczeństwo Azji Południowej.

7. Bezpieczeństwo Afryki.

8. Bezpieczeństwo Ameryki Łacińskiej i Karaibów.

Literatura obowiązkowa:

- **Bezpieczeństwo** narodowe i międzynarodowe u schyłku XX wieku, red. naukowa D. B. Bobrow, E. Haliżak, R. Zięba, UW, Instytut Stosunków Międzynarodowych, Warszawa 1997, ss. 407-550.
- **Bezpieczeństwo międzynarodowe po zimnej wojnie, podręcznik akademicki red.** naukowa R. Zięby, Wydawnictwo Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2008, ss. 263-519.
- **Państwo Izrael.** Analiza politologiczno-prawna, praca zbiorowa pod red. E. Rudnik, Wydawnictwo Trio, Warszawa 2006.

Literatura uzupełniająca: · **Bożyk S.**, System konstytucyjny Izraela, Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 2002. · **Kącki Cz.**, Izrael. jego wpływ na rozwój sytuacji w regionie Bliskiego Wschodu, Warszawa 2002. · **Współczesne stosunki międzynarodowe**, praca zbiorowa, zespół autorski, Akademia Finansów w Warszawie, Warszawa 2008, ss. 203-235. ·

Mocarstwowe i regionalne wizje porządku międzynarodowego,

w: Porządek międzynarodowy u progu XXI wieku pod red. r. Kuźniara WUW, Warszawa 2005, ss. 227-372. ·

Warschawski M.,

Izrael i polityka planowego zniszczenia, Instytut Wydawniczy Książka i Prasa, Warszawa 2008.

Nr 14

T. Instytucjonalizacja bezpieczeństwa europejskiego. 1. Geneza i ewolucja współpracy w ramach KBWE do 1989 r. 2. Proces instytucjonalizacji bezpieczeństwa i współpracy w latach 90-tych XX wieku: a) mechanizm euroatlantycki, b) mechanizm WNP, c) mechanizm współpracy subregionalnej, d) mechanizm paneuropejski. 3. Adaptacja wielostronnych instytucji bezpieczeństwa do nowych uwarunkowań

Literatura obowiązkowa:

§

Bezpieczeństwo międzynarodowe po zimnej wojnie, podręcznik akademicki red.

naukowa R. Zięby, Wydawnictwo Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2008, ss. 263-290. ·

Zasady KBWE a bezpieczeństwo Europy, w:

A. D. Rotfeld, Europejski system bezpieczeństwa in statu nascendi, PISM, Warszawa 1990, ss. 85-108. ·

Zięba R

., Instytucjonalizacja bezpieczeństwa europejskiego. Konceptje-struktury-

funkcjonowanie, wyd. IV poprawione i rozszerzone, Wydawnictwo Naukowe „Scholar”,

Warszawa 2004. **Literatura uzupełniająca:** · **Koziej S.**, Między piekłem a rajem: szare bezpieczeństwo na progu XXI wieku, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2006. ·

Wojskowe środki zaufania a bezpieczeństwo Europy, w:

A. D. Rotfeld, Europejski system bezpieczeństwa in statu nascendi, PISM, Warszawa 1990, ss. 109-173. ·

Wielostronna współpraca w dziedzinie bezpieczeństwa i obrony, w:

Instytucjonalizacja wielostronnej współpracy międzynarodowej w Europie, pod red. S. Parzymiesa i R. Zięby, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2004, ss. 173-330

Nr 15

T. Europejska polityka bezpieczeństwa i obrony. 1. Uwarunkowania Europejskiej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony: a) uwarunkowania podsystemowe, b) uwarunkowania środowiskowe, c) uwarunkowania systemowe.

2. Struktury Europejskiej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony:

c) Struktury formułowania strategii politycznej, d) struktury opracowania taktyki działania, e) struktury formowania operacji.

2. Funkcjonowanie

Funkcjonowanie Europejskiej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony:

a) Europejska Strategia bezpieczeństwa, b) budowanie potencjału UE w zakresie zarządzania kryzysami, c) prowadzenie operacji zarządzania kryzysami. 3. Partnerstwo Transatlantyckie. 4. Polityka wobec Europy Środkowej. 5. Polityka Wobec państw zrzeszonych we WNP 6. Polityka wobec Afryki Północnej i Bliskiego wschodu. 7. Polityka wobec Innych regionów świata. 8. Perspektywy WPZBiO

Literatura obowiązkowa

: ·

Bezpieczeństwo międzynarodowe po zimnej wojnie, podręcznik akademicki red.

naukowa R. Zięba, Wydawnictwo Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2008, ss. 263-296. ·

Słomczyńska I.,

Europejska polityka bezpieczeństwa i obrony. Uwarunkowania—struktury- Funkcjonowanie Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 2007. ·

Zięba R

„Wspólna Polityka Zagraniczna i Bezpieczeństwa Unii Europejskiej. Studia Europejskie, Podręcznik akademicki. Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2007, ss. 107-258.

Literatura uzupełniająca:

·

Semkowicz A.,

Integracja Europy zachodniej w dziedzinie bezpieczeństwa i Obrony. Od EWO do WEPBIO, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2007. ·

Zięba R

„Europejska tożsamość bezpieczeństwa i obrony. Konceptje-struktury-

funkcjonowanie, Wydawnictwo Naukowe „Scholar”, Warszawa 2000. · **Zięba R.,**
Instytucjonalizacja bezpieczeństwa europejskiego. Konceptje-struktury-

funkcjonowanie, wyd. IV poprawione i rozszerzone, Wydawnictwo Naukowe „Scholar”, Warszawa 2004. · **Rozszerzona Unia Europejska i jej wschodni sąsiedzi. Pierwsze doświadczenia współpracy,** red. naukowa E. Teichmann M. A. Weresa, SGH, Warszawa 2005 ·

Wspólny obszar wolności, bezpieczeńst
wa i sprawiedliwości Unii Europejskiej a problem migracji, Wyższa Szkoła Stosunków Międzynarodowych i Komunikacji Społecznej w Chełmie, Chełm 2006.

Nr 16

T. Wspólnota atlantycka

ZAGADNIENIA

1. Narodziny Sojuszu Północnoatlantyckiego. Podstawy prawne funkcjonowania NATO.
2. Organizacja i funkcjonowanie Paktu Północnoatlantyckiego.
3. Transformacja Sojuszu Północnoatlantyckiego w latach 90-tych XX wieku. Partnerstwo dla pokoju.
4. Rozszerzenie Sojuszu Północnoatlantyckiego na przełomie XX-XXI wieku.
5. Zagrożenia asymetryczne bezpieczeństwa państw obszaru transatlantyckiego
6. Rola i znaczenie NATO w systemie bezpieczeństwa regionalnego.

LITERATURA OBOWIAZUJĄCA

1. **Baranowski W. G.**, NATO w oczach Rosji, w: Bezpieczeństwo międzynarodowe czasu przemian. Zagrożenia- Koncepcje- Instytucje, pod red. R. Kuźniara i Z. Lachowskiego, PISM, Warszawa 2003, ss. 421-446.
2. **Bezpieczeństwo międzynarodowe** czasu przemian. Zagrożenia- Koncepcje- Instytucje, pod red. R. Kuźniara i Z. Lachowskiego, PISM, Warszawa 2003, cz. III. Transatlantyckie instytucje bezpieczeństwa: nowe zadania, ss. 311-522.
3. **Haftendorn H.**, NATO i nowy program bezpieczeństwa: poszukiwanie spójności, w: Bezpieczeństwo międzynarodowe czasu przemian..., ss. 345-391.
4. **Kobieracki A.**, Kontrola zbrojeń konwencjonalnych CFE jako polska przepustka do NATO, w: Bezpieczeństwo międzynarodowe czasu przemian..., ss. 537-554.
5. **Kupiecki R.**, NATO u progu XXI wieku, Wydawnictwo ASKON, Warszawa 2000.
6. **Onyszkiewicz J.**, Ukraina a NATO, w: Bezpieczeństwo międzynarodowe czasu przemian..., ss. 447-466.
7. **Madej M.**, Zagrożenia asymetryczne państw obszaru transatlantyckiego, PISM, Warszawa 2007.
8. **Nowak J. M.**, Zmiany w NATO a polski interes narodowy, w: Bezpieczeństwo międzynarodowe czasu przemian..., ss. 393-420.
9. **Polska-NATO**, traktaty, gwarancje, zobowiązania Dom Wydawniczy Bellona, Warszawa

1999.

10. **Stolarczyk M.**, Problemy współpracy transatlantyckiej w dziedzinie politycznej i bezpieczeństwa, w: Instytucjonalizacja wielostronnej współpracy międzynarodowej w Europie, pod red. S. Parzymiesa i R. Zięby, Wydawnictwo Naukowe „Scholar”, Warszawa 2004, ss. 201-234.

11. **Zięba R.**, Instytucjonalizacja bezpieczeństwa europejskiego. Koncepcje-struktury-funkcjonowanie, wyd. IV poprawione i rozszerzone, Wydawnictwo Naukowe „Scholar”, Warszawa 2004, rozdz. IV. Mechanizm euroatlantycki, ss. 117-168.

Literatura uzupełniająca: · **Bezpieczeństwo** narodowe i międzynarodowe u schyłku XX wieku, red. naukowa D. B. Bobrow, E. Haliżak, R. Zięba, UW, Instytut Stosunków Międzynarodowych, Warszawa 1997, ss. 473-496.

Cziomer E

., Zybkiewicz L. W., Zarys współczesnych stosunków międzynarodowych, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa-Kraków 2004, ss. 267-278.

Górka_Winter B

., Operacja stabilizacyjna NATO w Afganistanie, Sprawy Międzynarodowe 2006, nr 3, ss. 101-116.

Kuźniar R

., NATO w nowym środowisku strategicznym, Sprawy Międzynarodowe 2006, nr 3, ss. 21-47.

Kupecki R., NATO: transformacja ze strategią w tle,
Sprawy Międzynarodowe 2006, nr 3, ss. 48-67.

Pietraś M

., Ukraina i NATO w pozimnowojennym środowisku bezpieczeństwa, Sprawy Międzynarodowe 2006, nr 4.

Rotfeld A. D.,

Przyszłość NATO,
Sprawy Międzynarodowe 2006, nr 3, ss. 5- 20.

Sojusz Północnoatlantycki, w

: Bezpieczeństwo międzynarodowe. Teoria i praktyka, , pod red. K. Żukrowskiej i M. Grącik .
AGH w Warszawie, Warszawa 2006, ss. 285-339.

Stosunki międzynarodowe

. Dokumenty i materiały 1989-2000. Wybór tekstów źródłowych i materiałów. Wybór, redakcja i

opracowanie naukowe: Z. Leszczyński, A. Koseski, Wyższa Szkoła Humanistyczna w Pułtusk, Pułtusk 2001.

Strategia Sojuszu Atlantyckiego,

w: Kuźniar R., Polityka i siła. Studia strategiczne – zarys problematyki, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2005, ss. 207-223.

Zięba, R.,

Bezpieczeństwo państw zrzeszonych w NATO i UE, w: Bezpieczeństwo międzynarodowe po zimnej wojnie, podręcznik akademicki red. naukowa R. Zięby, Wydawnictwo Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2008, ss. 263-296.

Zięba R.,

NATO wobec konfliktów etnicznych na terenie Jugosławii, Sprawy Międzynarowe 2000, t. 21, nr 12, ss. 33-52.

Nr 17

T. Wspólnota Niepodległych Państw

1. Powstanie i ewolucja WNP
2. Charakterystyka geograficzno-polityczna członków WNP.
3. Wyzwania i zagrożenia dla bezpieczeństwa obszaru WNP.
4. Główne obszary niestabilności i konflikty w regionie
5. Działania państw i instytucji międzynarodowych na rzecz umacniania bezpieczeństwa na obszarze WNP.
6. WNP wobec procesu integracji europejskiej i rozszerzenia NATO
7. Nowe tendencje ewolucji ładu międzynarodowego w regionie.

Literatura obowiązkowa

1. **1. Bezpieczeństwo obszaru WNP**, w: Bezpieczeństwo międzynarodowe po zimnej wojnie, podręcznik akademicki red. naukowa R. Zięby, Wydawnictwo Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2008, ss.. 331-362.

2. **2. Mojsiewicz Cz.**, Wspólnota Niepodległych Państw i jej problemy w: Stosunki Międzynarodowe, praca zbiorowa pod red. M. Malendowskiego i Cz. Mojsiewicza, Atla 2, Wrocław 2004

3. **3. Stosunki międzynarodowe**. Dokumenty i materiały 1989-2000. Wybór tekstów źródłowych i materiałów. Wybór, redakcja i opracowanie naukowe: Z. Leszczyński, A. Koseski,

Wyższa Szkoła Humanistyczna w Pułtusku, Pułtusk 2001.

4. **1. Cziomer E.**, Zybliekiewicz L. W., Zarys współczesnych stosunków międzynarodowych, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa-Kraków 2004, ss. 299-316.
5. **2. Cesarz Z., Stadtmüller E.**, Problemy polityczne współczesnego świata, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2002, ss. 133-147
6. **3. Kukułka J.**, Historia współczesna stosunków międzynarodowych 1945-2000, Wydawnictwo Naukowe „Scholar”, wyd. IV poprawione i rozszerzone, Warszawa 2003, ss. 451-488 i 675-707.
7. **4. Smaga J.**, Narodziny i upadek imperium ZSRR 1917-1991, Wydawnictwo Znak, Kraków 1992

Literatura uzupełniająca

Nr 18 T. Bezpieczeństwo globalne w warunkach transformacji ładu międzynarodowego

1. Paradygmat bezpieczeństwa globalnego.
2. Zmiana percepcji zagrożeń globalnych po zimnej wojnie.
3. Instytucje kształtujące bezpieczeństwo globalne.
4. Rola aktorów niepaństwowych w kształtowaniu bezpieczeństwa globalnego.
5. Nowe tendencje w ewolucji globalnego ładu bezpieczeństwa
6. Zagrożenia asymetryczne bezpieczeństwa międzynarodowego: a) terroryzm międzynarodowy, b) transnarodowa przestępczość zorganizowana, c) użycie przez podmioty pozapaństwowe środków niekonwencjonalnych (broni masowego rażenia)

□ **Literatura obowiązkowa:** □ □ □ · **Bezpieczeństwo międzynarodowe po zimnej wojnie, podręcznik akademicki red. naukowa R. Zięby**, Wydawnictwo Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2008, ss. 237-262.

Bezpieczeństwo międzynarodowe.

Teoria i praktyka, pod red. K. Żukrowskiej i M. Grącik . AGH w Warszawie, Warszawa 2006, ss. 76-78.

Bezpieczeństwo

narodowe i międzynarodowe u schyłku XX wieku, red. naukowa D. B. Bobrow, E. Haliżak, R. Zięba, UW, Instytut Stosunków Międzynarodowych, Warszawa 1997, ss. 327-375, 435-482.

Literatura uzupełniająca:

Bauman Z

., Globalizacja, PIW, Warszawa 2000 ·

Joffe □ J

., Wielkie mocarstwa. Prognozy XXI wieku, Prószyński i S-ka, Warszawa 1999.

- **Huntington S. P.**, Zderzenie cywilizacji, Warszawskie Wydawnictwa Literackie MUZA S.A., Warszawa 2005.

- · **Madej M.**, Zagrożenia asymetryczne państw obszaru transatlantyckiego, PISM, Warszawa 2007.

- **Kukułka J.**, Historia współczesna stosunków międzynarodowych 1945-2000, Wydawnictwo Naukowe „Scholar”, wyd. IV poprawione i rozszerzone, Warszawa 2003. ·
- **Koneczny F.**, O ład w historii, Wydawnictwo „NORTOM”, Wrocław 2004. ·
- **Koneczny F.**, Obronić cywilizację łącińską, Fundacja Rozwoju Kultury Polskiej, Lublin 2002 ·
- **Todorov T.**, Nowy nieład światowy. Refleksje Europejczyka, Dialog , Warszawa 2004
-
-
- **Porządek międzynarodowy** u progu XXI wieku pod red. R. Kuźniara, WUW, Warszawa 2005.

Nr 19

T. Globalna koncepcja bezpieczeństwa USA

1. Przesłanki redefinicji bezpieczeństwa po zimnej wojnie

2. Ewolucja koncepcji bezpieczeństwa USA

2. Strategia państwowa USA jako strategia globalna

3. Dokumenty programowe koncepcji bezpieczeństwa USA w latach 90-tych:
  - a) Orędzie o stanie państwa z 29 stycznia 1991 r. ogłoszone przez prezydenta G. Bush

  - b) Narodowa strategia bezpieczeństwa USA: zaangażowanie i rozszerzenie z lutego 1996 r.

Dokument przedłożony przez prezydenta Billa Clintona Kongresowi USA

c) Narodowa strategia bezpieczeństwa na nowy wiek z października 1998 r

d) Narodowa strategia bezpieczeństwa z września 2002 r. G. Busha

e) Narodowa strategia bezpieczeństwa z marca 2006 r. G. Busha

Literatura obowiązkowa:

- **Bezpieczeństwo** narodowe i międzynarodowe u schyłku XX wieku, red. naukowa D. B. Bobrow, E. Haliżak, R. Zięba, UW, Instytut Stosunków Międzynarodowych, Warszawa 1997, ss. 163-214.

· **Bezpieczeństwo międzynarodowe po zimnej wojnie, podręcznik akademicki red.** naukowa R. Zięby, Wydawnictwo Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2008, ss. 43-61. ·

Kuźniar R.,

Polityka i siła. Studia strategiczne – zarys problematyki, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2005, ss. 197-205. ·

Konstytucja Stanów Zjednoczonych Ameryki,

Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 2002. ·

Nowa Strategia Bezpieczeństwa Narodowego USA 2006,

Międzynarodowy Przegląd Polityczny 2006, nr 3(15). ·

Polskie komentarze do Strategii Bezpieczeństwa USA,

Międzynarodowy Przegląd Polityczny 2006, nr 4 (16).

Literatura uzupełniająca:

·

Szyborski W.,

Doktryna Busha, Wydawnictwo Wers, Bydgoszcz 2004. ·

Irak.

Dylematy amerykańskiej Interwencji, pod red. W. Dzielskiego i W., Michnika, Księgarnia Akademicka, Kraków 2007

·
·

Kisielewski T. A.,

Wojna imperium. Większy Bliski Wschód w amerykańskiej wojnie z terroryzmem, Wydawnictwo Sprawy Polityczne, Elbląg 2008.

Nr 20 T. Koncepcja bezpieczeństwa Chińskiej Republiki Ludowej, Indii, Brazylii, Japonii i Turcji.

□□□□□□□□□□□□□□□□ 1. Koncepcja bezpieczeństwa Chińskiej Republiki Ludowej 1. Przesłanki redefinicji Bezpieczeństwa, 2. Główne dokumenty programowe, 3. Rola wojska w aspekcie międzynarodowym, 4. Ewolucja i nowe tendencje.

Literatura obowiązkowa:

· **Bezpieczeństwo międzynarodowe po zimnej wojnie, podręcznik akademicki red. naukowa R. Zięby, Wydawnictwo Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2008, ss. 167-191**

Literatura uzupełniająca:

·

Haliżak E

., Regionalny kompleks bezpieczeństwa Azji Północno-Wschodniej, Wydawnictwo Naukowe Scholar, warszawa 2004. ·

Mierzejewski D

., Zmiany relacji między NATO, Rosją i Chinami po 11 września 2001 roku, Departament Strategii i Planowania, MSZ (opinie nr 63), Warszawa 2003. ·

Rowiński J., □ Jakóbiec W.,

System konstytucyjny Chińskiej Republiki Ludowej, Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 2006.

T. Koncepcja bezpieczeństwa Indii

- a) zewnętrzne i wewnętrzne determinanty pozimnowojennej zmiany koncepcji,
, a) redefinicja bezpieczeństwa w głównych dokumentach programowych, b) rewolucja, tendencje, nowe środki i metody polityki bezpieczeństwa Indii.

Literatura obowiązkowa:

· **Bezpieczeństwo międzynarodowe po zimnej wojnie, podręcznik akademicki red. naukowa R. Zięby, Wydawnictwo Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2008, ss. 192-215**

Literatura uzupełniająca:

· Konflikt i przemoc w systemie politycznym niepodległych Indii, Wydawnictwo Akademicki Dialog, Warszawa 2000.

T. Koncepcja bezpieczeństwa Brazylii

1. Przesłanki redefinicji bezpieczeństwa, 2. Główne dokumenty programowe, 3. Ewolucja koncepcji bezpieczeństwa.

Literatura obowiązkowa:

· **Bezpieczeństwo międzynarodowe po zimnej wojnie, podręcznik akademicki red. naukowa R. Zięby**, Wydawnictwo Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2008, ss. 216-234.

Li

Literatura uzupełniająca:

Gawrycki M.,

Regionalne koncepcje bezpieczeństwa w Ameryce Łacińskiej, Żurawia Papers”, z. 6, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 20

T. Koncepcja bezpieczeństwa Japonii

1. Elementy geostrategii
2. Uwarunkowania polityki bezpieczeństwa.
3. Polityka bezpieczeństwa w debacie konstytucyjnej.
4. Nowa rola sił samoobrony.
5. Japonia w koalicji antyterrorystycznej

Literatura obowiązkowa

- **Bezpieczeństwo polityczne i wojskowe**, red. i opracowanie A. Ciupiński K. Malak, AON, Warszawa 2004, ss. 300-310
- **Karolczak K.**, System konstytucyjny Japonii, Wydawnictwo sejmowe, Warszawa 1999

T: Koncepcja bezpieczeństwa Turcji 1. Przesłanki bezpieczeństwa państwa tureckiego 2. Rola wojska w aspekcie międzynarodowym. 3. Ewolucja i nowe tendencje. 4. Turcja w koalicji antyterrorystycznej

Literatura obowiązkowa:

- **Szymański A.**, System konstytucyjny Turcji, Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 2006.
- **Kołodziejczyk D.**, Turcja, Wydawnictwo Trio, Warszawa 2000.
- **Leksykon wiedzy o Turcji**, Wydawnictwo Akademickie Dialog, Warszawa 2003

Nr 21

T. Wpływ czynnika etnicznego i religijnego na bezpieczeństwo międzynarodowe

1. Teoretyczne i praktyczne aspekty prawa narodów do samostanowienia
2. Problemy etniczne i religijne w stosunkach międzypaństwowych.
3. Konsekwencje renacjonalizacji bezpieczeństwa.

Literatura obowiązkowa:

- **Bezpieczeństwo** narodowe i międzynarodowe u schyłku XX wieku, red. naukowa D. B. Bobrow, E. Haliżak, R. Zięba, UW, Instytut Stosunków Międzynarodowych, Warszawa 1997, ss. 117-130.
- **Z. Cesarz**, Oddziaływanie ideologii i religii na stosunki międzynarodowe, w: Problemy polityczne współczesnego świata, Wydawnictwo Uniwersytetu wrocławskiego, Wrocław 2002, ss. 321-348.
- **Kisielewski T. A.**, Nowy konflikt globalny, ISP PAN, Warszawa 1993

Literatura uzupełniająca:

- **Andrzejczuk R.**, Prawa człowieka podstawą prawa narodów do samostanowienia, Towarzystwo Naukowe, KUL, Lublin 2004.
- **Malinowski M. J.**, Pierwsze afrykańskie koncepcje ideologiczne, w: Prawo, instytucje i polityka w procesie globalizacji pod red. E. Haliżaka i R. Kuźniara, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2003, ss. 499-514.
- **Potyrała A.**, Prawo do samostanowienia a problem suwerenności państwa, w: Zbrojne konflikty i spory międzynarodowe u progu XXI wieku. Analiza problemów i studia przypadków, praca zbiorowa pod red. naukową W. Malendowskiego, Atla 2, Warszawa 2003, ss. 49-73.
- **Perkowski M.**, Samostanowienie narodów w prawie międzynarodowym, Wydawnictwa Prawnicze PWN, Warszawa 2001.
- **Solarz A. M., Szeptycki A.**, Religijny wymiar współpracy międzynarodowej w Europie, w: **Instytucjonalizacja** wielostronnej współpracy międzynarodowej w Europie, pod red. S. Parzymiesa i R. Zięby, Wydawnictwo Naukowe „Scholar”, Warszawa 2004, ss. 529-565.
-

Nr 22

T. Bezpieczeństwo kulturowe w warunkach globalizacji procesów społecznych

1. Istota bezpieczeństwa kulturowego.
2. Bezpieczeństwo kulturowe po zakończeniu zimnej wojny.
3. Procesy globalizacyjne a bezpieczeństwu kulturowe narodów.

Literatura obowiązkowa:

- **Łukaszuk L.**, Współpraca europejska w dziedzinie własności intelektualnej i mediów masowych, w: **Instytucjonalizacja** wielostronnej współpracy międzynarodowej w Europie, pod red. S. Parzymiesa i R. Zięby, Wydawnictwo Naukowe „Scholar” , Warszawa 2004, ss. 478- 502.

- **Łukaszuk L.**, Własność intelektualna a procesy globalizacji, w: Prawo, instytucje i polityka w procesie globalizacji pod red. E. Haliżaka i R. Kuźniara , Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2003, ss. 307-326.

- **Michałowska G.**, Bezpieczeństwo kulturowe w warunkach globalizacji procesów społecznych, w: Bezpieczeństwo narodowe i międzynarodowe u schyłku XX wieku, red. naukowa D. B. Bobrow, E. Haliżak, R. Zięba, UW, Instytut Stosunków Międzynarodowych, Warszawa 1997, ss. 131-144.

- **Michałowska G.**, Proces instytucjonalizacji międzynarodowych stosunków kulturalnych, w: Zmienność i instytucjonalizacja stosunków międzynarodowych, pod red. J. Kukułki, Warszawa 1998, ss. 335-246.
- **Michałowska G.**, Instytucjonalizacja wielostronnej współpracy kulturalnej w Europie, w: Instytucjonalizacja wielostronnej ..., ss. 503-528.

Literatura uzupełniająca:

- **Instytucjonalizacja** wielostronnej współpracy międzynarodowej w Europie, pod red. S. Parzymiesa i R. Zięby, Wydawnictwo Naukowe „Scholar”, Warszawa 2004, cz. IV. Wielostronna współpraca w dziedzinie prawa, kultury i ochrony środowiska, ss. 407-591.
- **Michałowska G.**, Pokojowy ład kulturalny w skali globalnej i regionalnej, w: Problemy międzynarodowego ładu pokojowego, Warszawa 1987.
- **Michałowska G.**, Czynniki trwałości i zmian międzynarodowych stosunków kulturalnych, Stosunki Międzynarodowe 1993, t. 16.
- **Koneczny F.**, O ład w historii, Wydawnictwo „NORTOM”, Wrocław 2004. · **Koneczny F.**,
Obronić cywilizację łacińską, Fundacja Rozwoju Kultury Polskiej, Lublin 2002 ·
Todorov T.,
Nowy nieład światowy. Refleksje Europejczyka, Dialog , Warszawa 2004
·
- **Huntington S. P.**, Zderzenie cywilizacji, Warszawskie Wydawnictwa Literackie MUZA S.A., Warszawa 2005.

T. Bezpieczeństwo ekologiczne państw w warunkach procesów globalizacji

Zagadnienia

Podstawowe pojęcia i problemy z zakresu międzynarodowej ochrony środowiska.

Podstawowe zagrożenia środowiska naturalnego.

Międzynarodowe aspekty ochrony środowiska naturalnego.

Środki zapobiegawcze. Aspekty organizacyjnoprawne.

Problemy międzynarodowych zagrożeń i ochrony zdrowia.

Polityczne konsekwencje dewastacji i ochrony środowiska.

Literatura obowiązująca:

Cesarz Z., Stadtmüller E., Problemy polityczne współczesnego świata, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2002, ss. 220-237.

Kukułka J., Koncepcja trwałego rozwoju w środowisku międzynarodowym, w: Prawo, instytucje i polityka w procesie globalizacji pod red. E. Haliżaka i R. Kuźniara, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2003, ss. 449-464.

Pietraś M., Bezpieczeństwo ekologiczne w Europie. Studium politologiczne, Wydawnictwo UMCS, Lublin 2000.

Pietraś M., Instytucjonalizacja wielostronnej współpracy w dziedzinie ochrony środowiska, w; Instytucjonalizacja wielostronnej współpracy międzynarodowej w Europie, pod red. S. Parzymiesa i R. Zięby, Wydawnictwo Naukowe „Scholar”, Warszawa 2004, ss. 566-591.

Literatura uzupełniająca:

Ekologia przesłanie moralne Kościoła, redaktorzy Ks. Janusz Nagórny Jerzy Gocko SDB, Wydawnictwo KUL, Lublin 2002.

Jacoby R., Szczyt Ziemi: sukces czy porażka? Ekspertyzy, MSZ, Warszawa 2002.

Przyborowska-Klimczak A., Ochrona przyrody. Studium prawnomiędzynarodowe, Wydawnictwo UMCS Lublin 2004.

Śladkowski S., Mazurek Z., Aspekty militarne i niemilitarne zagrożeń środowiskowych, AON, Warszawa 2003.

Wolter E., Historyczne aspekty edukacji ekologicznej w Polsce, Wydawnictwo Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, warszawa 2006.

Nr 24

T. Wydatki wojskowe, uzbrojenie, handel bronią w systemie bezpieczeństwa.

Zagadnienia:

1. Kształtowanie się tendencji w wydatkach na obronność w Europie i w świecie.
2. Produkcja uzbrojenia.
3. Handel uzbrojeniem

Literatura obowiązkowa:

Bezpieczeństwo międzynarodowe. Teoria i praktyka, pod red. K. Żukrowskiej i M. Grącik, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Warszawa 2006, ss. 173-205.

Kontrola zbrojeń. Rozbrojenie u progu XXI wieku. Raporty, pod red. A. D. Rotfelda, PISM, Warszawa 2002.

Literatura uzupełniająca:

- · **Kaczmarek M.**, Problematyka zbrojeń i rozbrojenia, Bezpieczeństwo międzynarodowe po zimnej wojnie, podręcznik akademicki red. naukowa R. Zięby, Wydawnictwo Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2008, ss. 520-546.

- · **Łastawski K.**, Instytucjonalizacja procesu ograniczenia broni konwencjonalnej w Europie, w: Instytucjonalizacja wielostronnej współpracy międzynarodowej w Europie, pod red. S. Parzymiesa i R. Zięby, Wydawnictwo Naukowe „Scholar” , Warszawa 2004, ss. 264-285.

T. Kontrola zbrojeń i rozbrojenia w systemie bezpieczeństwa

Zagadnienia:

1. Zbrojenia i rozbrojenie w stosunkach międzynarodowych
2. Dwustronne porozumienia rozbrojeniowe między USA a ZSRR. Dialog strategiczny Rosja- Stany Zjednoczone,
3. Wielostronne porozumienia rozbrojeniowe.
4. Nierozprzestrzenianie broni masowego rażenia.
5. Ograniczenia w dziedzinie broni konwencjonalnej.
6. Jakościowy wyścig zbrojeń.
7. Problemy kontroli zbrojeń w XXI wieku.
8. System „otwartych przestworzy”: nowy wymiar budowy zaufania i bezpieczeństwa?

Literatura obowiązkowa:

- · **Kaczmarek M.**, Problematyka zbrojeń i rozbrojenia, Bezpieczeństwo międzynarodowe po zimnej wojnie, podręcznik akademicki red. naukowa R. Zięby, Wydawnictwo Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2008, ss. 520-546.
- · **Łastawski K.**, Instytucjonalizacja procesu ograniczenia broni konwencjonalnej w Europie, w: Instytucjonalizacja wielostronnej współpracy międzynarodowej w Europie, pod red. S. Parzymiesa i R. Zięby, Wydawnictwo Naukowe „Scholar” , Warszawa 2004, ss. 264-285.
- · **Bezpieczeństwo międzynarodowe czasu przemian.** Zagrożenia- koncepcje- instytucje, pod red. R. Kuźniara i Z. Lachowskiego, PISM, Warszawa 2003, cz. IV. Kontrola zbrojeń w nowym systemie bezpieczeństwa, ss. 523-591.
- · **Bezpieczeństwo narodowe i międzynarodowe u schyłku XX wieku**, red. naukowa D. B. Bobrow, E. Haliżak, R. Zięba, UW, Instytut Stosunków Międzynarodowych, Warszawa 1997, ss. 551-565.

Literatura uzupełniająca:

- **Cesarz Z., Stadtmüller E.**, Problemy polityczne współczesnego świata, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2002, ss. 105-122.
- **Durys P., Pacholski P.**, Przegląd światowego procesu rozbrojeniowego, Wydawnictwo Adam Marszałek, Warszawa 2002.
- **Kontrola zbrojeń.** Rozbrojenie u progu XXI wieku. Raporty, pod red. A. D. Rotfelda, PISM, Warszawa 2002.
- **Zapobieganie** konfliktom, SIPRI, wstęp A. D. Rotfeld, J. Symonides, Dom Wydawniczy Bellona, Warszawa 2000.
- **Broniarek Z., Karkoszka A.**, Źródła spirali zbrojeń, MON, Warszawa 1985.
- **Multan W.**, Porozumienia rozbrojeniowe po drugiej wojnie światowej, PISM, Warszawa 1985.
- **Multan W.**, Bezpieczeństwo międzynarodowe ery nuklearnej, PISM, Warszawa 1991.
- **Rocznik Strategiczny 2003/2004**, Wydawnictwo Naukowe „Scholar”, Warszawa 2004., ss. 106-130.
- **Wasilewski T.**, Kontrola porozumień rozbrojeniowych, UMK w Toruniu, Toruń 1991.

ARTYKUŁY

- **Dobrzycki W.**, Zagadnienia denuklearyzacji i rozbrojenia w Ameryce Łacińskiej, Stosunki Międzynarodowe 1987, t. 7, ss. 61-77.
- **Matkowski W.**, Wyścig zbrojeń-nakłady, oczekiwania, efekty, Sprawy Międzynarodowe 1986, nr 5.
- **Multan W.**, Układ o likwidacji rakiet średniego i mniejszego zasięgu, Sprawy Międzynarodowe 1988, nr 2.
- **Multan W.**, Traktat w sprawie zbrojeń konwencjonalnych, Sprawy Międzynarodowe 1991, nr 3.
- **Nowak J. M.**, Traktat CFE w systemie pojałtańskim, Sprawy Międzynarodowe 1994, nr 2.
- **Wieczorek P.**, Rejestr uzbrojenia konwencjonalnego- stan obecny i perspektywy, Sprawy Międzynarodowe 1994, nr 4.
- **Wieczorek P.**, Perspektywy kontroli broni jądrowej, Wojsko i Wychowanie 1995, nr 9.

- **Zięba R.**, Wojskowe aspekty napięć międzynarodowych, Stosunki Międzynarodowe 1987, t. 7, ss. 43-59.

Nr 26

T. Neutralność jako instrument polityki bezpieczeństwa państwa

1. Pojęcie neutralności w okresie pokoju
2. Ewolucja europejskiej polityki neutralności.
3. Neutralność po upadku systemu bipolarnego.
4. Szwajcarska polityka bezpieczeństwa w dobie odprężenia (1966-1989)
5. Neutralność w polityce zagranicznej Szwajcarii po „zimnej wojnie”.
6. Istota austriackiej polityki neutralności 1955-1995.

Literatura obowiązkowa:

- **Bezpieczeństwo** narodowe i międzynarodowe u schyłku XX wieku, red. naukowa D. B. Bobrow, E. Haliżak, R. Zięba, UW, Instytut Stosunków Międzynarodowych, Warszawa 1997, ss. 145-164.
- **Popławski D.**, Szwajcarska polityka bezpieczeństwa, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2007.
- **Popławski D.**, Austriacka polityka neutralności 1955-1995, Warszawa 1995.

Literatura uzupełniająca:

Popłowski D., Zmierzch neutralności w Europie- interpretacje, w: Porządek międzynarodowy u progu XXI wieku pod red. R. Kuźniara, WUW, Warszawa 2005. ss. 451-466.

Nr 27

T: Międzynarodowy terroryzm zagrożeniem bezpieczeństwa

Zagadnienia:

1. Terroryzm jako zjawisko społeczno-polityczne.
2. Pojęcia terroryzmu. Problem definiowania terroryzmu.
3. Terroryzm międzynarodowy i terroryzm wewnętrzny.
4. Terroryzm państwowy i terroryzm sponsorowany.
5. Trendy w terroryzmie międzynarodowym.
6. Przeciwdziałanie terroryzmowi międzynarodowemu na płaszczyźnie wielostronnej.
7. Polska wobec terroryzmu.

Literatura obowiązująca:

- **Aleksandrowicz T.**, Terroryzm międzynarodowy, Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2008
- **Calogero, F.**, Terroryzm nuklearny, w: Bezpieczeństwo międzynarodowe czasu przemian. Zagrożenia- Konceptcje- Instytucje, pod red. R. Kuźniara i Z. Lachowskiego, PISM, Warszawa 2003, ss. 67-81
- **Cesarz Z.**, Stadtmüller E., Problemy polityczne współczesnego świata, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2002, ss. 349-408.
- **Madej M.**, Terroryzm międzynarodowy jako zagrożenie asymetryczne państw obszaru transatlantyckiego, w: Zagrożenia asymetryczne państw obszaru

transatlantyckiego, PISM, Warszawa 2007, ss. 131-194.

- **Parzymies S.**, Unia Europejska a bezpieczeństwo europejskie i globalne po 11 września 2001, w: *Bezpieczeństwo międzynarodowe...*, ss. 361-420.
- **Polska wobec terroryzmu**, Instytut Studiów Strategicznych, Kraków 2002, z. 49.
- **Sutherland R. G.**, Broń chemiczna i biologiczna: stare zagrożenia w nowych warunkach, w: *Bezpieczeństwo międzynarodowe...*, ss. 567-580.
- **Polska wobec terroryzmu**, Instytut Studiów Strategicznych, Kraków 2002, z. 49
- **Rotfeld D. A.**, System bezpieczeństwa międzynarodowego po 11 września 2001, w: *Bezpieczeństwo międzynarodowe...*, ss. 655-664.

Literatura uzupełniająca:

- **Ajami F.**, Szejkwowie myśliciele terroryści, Grupa Wydawnicza Bertelsmann Media, Warszawa 2000.
- **Aleksander Y., Swetnam M. S.**, Siewcy śmierci. Osama Bin Laden i inni szefowie Al-Qaidy. Wywiad z Bin Ladenem. Deklaracja wypowiedzenia wojny Ameryce. Dokumenty, Dom Wydawniczy Bellona, Warszawa 2001.
- **Aleksander Y., Hoenig M.**, Biologiczny, chemiczny i nuklearny. Ataki chemiczne. Bronie bioterrorystów. Zagrożenie nuklearne. Dokumenty , Dom Wydawniczy Bellona, Warszawa 2001.
- **Barnas R. M.**, Terroryzm. Od Asasynów do Osamy bin Ladena, Wydawnictwo KIRKE, Wrocław 2001.
- **Bańbor J., Berny J., Kuziel.**, Konflikty na Kaukazie, DSW MON, Warszawa 1997.
- **Bodansky Y.**, Osama bin Laden człowiek, który wypowiedział wojnę Ameryce , Prószyński i S-ka, Warszawa 2001.
- **Borodziej W.**, Terror i polityka, Warszawa 1985.
- **Bezpieczeństwo** narodowe i międzynarodowe u schyłku XX wieku, red. naukowa D. B. Bobrow, E. Halizak, R. Zięba, UW, Instytut Stosunków Międzynarodowych, Warszawa 1997.
- Bernard A., Strategia terroryzmu, Warszawa 1978.
- **Calvocoressi P.**, Polityka międzynarodowa 1945-2000, Książka i Wiedza, Warszawa 2002.
- **Domarańczyk Z.**, Anaconda łowi pstrągi i inne cu-stories, Horyzonty, Warszawa 1985.
- **Domarańczyk Z.**, Strzały w Kairze, Wydawnictwa Radia i Telewizji , Warszawa 1985.
- **Domarańczyk Z.**, Terroryzm, Młodzieżowa Agencja Wydawnicza, Warszawa 1979.
- **Durys P., Jasiński F.**, Walka z terroryzmem międzynarodowym. Wybór dokumentów, Studio, Bielsko-Biała 2001.

- **Dworecki S. E., Kęsoń T.**, Konflikty zbrojne w Europie i na Bliskim wschodzie. Analiza i komentarze, DBM MON, Warszawa 1996.
- **Flemming M., Wojciechowska J.**, Zbrodnie wojenne. Przesłępstwa przeciwko pokojowi, państwu i obronności, C. H. Beck, Warszawa 1999, ss. 125-205.

- **Flemming M., Kutzman W.**, Przesłępstwa przeciwko porządkowi publicznemu. Rozdział XXXII kodeksu karnego. Komentarz, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 1999.

- **Gąska M.**, Zbrojny ruch oporu w świetle międzynarodowego prawa humanitarnego, AON, Warszawa 1999.
- **Gearty C.**, Terroryzm, Prószyński, Warszawa 1998.
- **Grgies A.**, Sprawa kurdyjska w XX wieku, Dialog, Warszawa 1997.
- **Grotowicz V.**, Terroryzm w Europie zachodniej w imię narodu i lepszej sprawy, PWN, Warszawa-Wrocław 2000.
- **Hoffman B.**, Oblicza terroryzmu, Grupa Wydawnicza Bertelsmann Media, Warszawa 2001.
- **Indecki K.**, Prawo karne wobec terroryzmu i aktu terrorystycznego, Wyd. UŁ, Łódź 1998
- **Jaber H.**, Hezbollah, Oficyna Wydawnicza Rytm, Dom Wydawniczy Bellona, Warszawa 2001.
- **Jałoszyński K.**, Terroryzm antyizraelski. Przedsięwzięcia kontrterrorystyczne w Izraelu, AON, Warszawa 2001.
- **Jałoszyński K.**, Zagrozenie terroryzmem w wybranych krajach Europy zachodniej oraz w stanach Zjednoczonych, AON, Warszawa 2001.
- **Jałoszyński K.**, Terroryzm czy terror kryminalny w Polsce?, AON, Warszawa 2001.
- **Jałoszyński K.**, Terroryzm fundamentalistów islamskich, Centrum Kształcenia Specjalistycznego Ban Lex sp. z o. o. Warszawa 2001.
- **Jacquard R.**, Osama bin Laden. Tajne akta terrorysty najbardziej poszukiwanego na świecie, Kartotechnika 2000, Katowice 2001.
- **Jasiński F.**, Unia Europejska wobec terroryzmu, Sprawy Międzynarodowe 2002, nr 2.
- **Kaczmarek J.**, Terroryzm i konflikty zbrojne a fundamentalizm islamski, Atla 2, Warszawa 2001.
- **Karolczak K.**, Encyklopedia terroryzmu, Warszawa 1995.
- **Karolczak K.**, Terroryzm polityczny w Polsce-zagrozenia i perspektywy, Instytut Nauk Politycznych UW, Studia Politologiczne, 1997, nr 2
- **Kayzer B., Demokracja**, terroryzm i polityka radykalna. Zarys wykładu z doktryn polityczno-prawnych, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Policji, Szczytno, 1999

- **Kepel G.**, Święta wojna. Ekspansja i upadek fundamentalizmu muzułmańskiego, Wydawnictwo Akademickie Dialog, Warszawa 2003.
- **Konflikty** współczesnego świata pod red. R. Borkowskiego, Uczelniane Wydawnictwa Naukowo-Dydaktyczne, Kraków 2001.
- **Krajski S.**, Atak na Amerykę, Fakty. Komentarze. Wnioski, Agencja SGK, Warszawa 2001.
- **Kubiak K.**, Terroryzm morski. Nowe zagrożenie dla bezpieczeństwa międzynarodowego, Sprawy Międzynarodowe 2002, nr 3.
- **Kwiatkowska-Czechowska B.**, Zagadnienie terroryzmu w świetle prawa

międzynarodowego, Sprawy Międzynarodowe 1976, nr 11.

- **Landau E.**, Osama ben Laden. Wojna z zachodem, Muza SA, Warszawa 2001.
- **Łaski P., Makar W.**, Kilka uwag o prawnomiędzynarodowych zasadach wyłączenia przestępców politycznych spod ekstradycji, Wojskowy Przegląd Prawniczy 1984, nr 3.
- **Madej M.**, Międzynarodowy terroryzm polityczny, Ministerstwo Spraw Zagranicznych, Warszawa 2001
- **Marighello C.**, Mini podręcznik miejskiego partyzanta, Polityka z 27 listopada 1971, nr 48.
- **Muszyński J.**, Anarchizm rzecz o nieziszczalnej wolności, MON, Warszawa 1982
- **Münkler H.**, Wojny naszych czasów, Wydawnictwa WAM, Kraków 2004.
- **Nydell M. K. (Omar)**, Zrozumieć arabów, Wydawnictwo Studio Emka, Warszawa 2001.
- **Pawłowski**, Terroryzm w Europie XIX i XX wieku, Zielona Góra 1980.
- **Piecuch H.**, Kulisy terroryzmu. V atakuje. 18 minut, które wstrząsnęły Ameryką, Exlibris, Chicago-Warszawa 2002.
- **Piątkowski P.**, Nowe wezwania dla bezpieczeństwa, Wyd. Adam marszałek, Warszawa 1996.
- **Pikulski S.**, Karnomaterialne, kryminologiczne i kryminalistyczne aspekty terroryzmu , Wojskowy Przegląd Prawniczy 1991, nr 3-4.
- **Pikulski S.**, Prawne środki zwalczania terroryzmu, Olsztyn 2000
- **Rashid A.**, Dżihad. Narodziny wojującego islamu w Azji Środkowej, Wydawnictwo Akademickie, Dialog, Warszawa 2003.
- **Sinclair A.**, Che Guevara, Wiedza Powszechna, Warszawa 2000.
- **Terroryzm materiały z sesji naukowej, Toruń, 11 kwietnia 2002 pod red.** V. Kwiatkowskiej-Darul, Toruń 2002.
- **Wallach J. Wallach J.**, Arafat w oczach przyjaciół i wrogów, Wydawnictwo Polus, Warszawa 1991.
- **Walka** z terroryzmem we współczesnym świecie, MON DS-W, Informator Oddziału Współpracy ze Społeczeństwem 2001, nr 13.
- **Warszewski R.**, Pokażcie mi brzuch terrorystki. Wstęp Johna Stirlinga. Od Świetlistego szlaku do ben Ladena, czarny Kot, Gdańsk 2001.
- **Witkowski I.**, Supertajne bronie islamu, WiS, Warszawa 1999.
- **Bolechów B.**, Terroryzm w świecie podwubiegunowym. Przewartościowania i kontynuacje, Adam Marszałek, Toruń 2002.
- **Gruszczak A.**, Unia Europejska wobec terroryzmu po 11 września 2001 roku, MSZ, Opinie 2002, nr 54.
- **Kiwerska J.**, Wpływ wojny z terroryzmem oraz europejskiego procesu integracji na stosunki amerykańsko-europejskie, MSZ, Opinie 2003, nr 58.

- **Płachta M., Wojnowski P.**, Amerykańsko-europejska walka z terroryzmem: razem mimo różnic, MSZ AD, Zeszyty Akademii Dyplomatycznej 2004, nr 18.

- **Spory i konflikty** międzynarodowe. Aspekty prawne i polityczne, praca zbiorowa pod red. W. Malendowskiego, Atla 2, Wrocław 2000.

- **ARTYKUŁY**
- **Bojko K.**, Ocena przebiegu intifady AL.-Aksa (od września 2000 r. do kwietnia 2002 r.), Ekspertyzy, MSZ, Warszawa 2002
- **Cziomer E.**, Niemieckie oceny strategii i taktyki polityki zagranicznej Rosji po 11 września 2001 r., Opinie, MSZ, Warszawa 2003.
- **Gasztoł M.**, Konsekwencje wydarzeń z 11 września 2001 r. dla sytuacji gospodarczej na świecie i kształtu międzynarodowych stosunków gospodarczych, Ekspertyzy, MSZ, Warszawa 2002
- **Flemming M.**, Terroryzm polityczny, Wojskowy Przegląd Prawniczy 1996, nr 1.
- **Flemming M.**, Terroryzm polityczny w międzynarodowym prawodawstwie, Wojskowy Przegląd Prawniczy 1996, nr 3-4.
- **Gruszczak a.**, Unia Europejska wobec terroryzmu po 11 września 2001 roku, Opinie, MSZ, Warszawa 2002.
- **Kamiński S.**, Polska w międzynarodowej koalicji przeciwko terroryzmowi, Opinie, MSZ, Warszawa 2002.
- **Kiwerska J.**, Wpływ wojny z terroryzmem oraz europejskiego procesu integracji na stosunki amerykańsko-europejskie, Opinie, MSZ, Warszawa 2003.
- **Rowiński J.**, Geostrategiczna sytuacja ChRL po 11 września, Ekspertyzy, MSZ, Warszawa 2002.
- **Stachura J.**, Zmiany w strategii bezpieczeństwa narodowego Stanów Zjednoczonych, Ekspertyzy, MSZ Warszawa 2002.
- **Stachura J.**, Przewartościowania w stosunkach transatlantyckich, Ekspertyzy, MSZ Warszawa 2002.

